

Benetkah. Ali niso to tudi politične obveznosti? Kaj smejo biti besede tako daleč od dejanj? Mislim, da bi imeli tisti naši slovenski funkcionarji, ki so zreducirali svoje dolžnosti na podtikanja in obrekovanja, dovolj opravka in skrbi, če bi hoteli poleg sebe spoštovati tudi »tuje delo« in uresničevati načela, ki jih je naše državno vodstvo kot napredno uspešno uveljavljalo, ves ta čas, ko so nekateri dobro plačani le reprezentirali in besedičili, drugi pa delali.

Obrekovalcem za konec še tole: reševali nismo cerkva in kapelic, reševali smo in bomo samo spomenike!

Mica Černigoj

EMBI V SPOMINSKO KNJIGO

OGLEJ SI, EMBE, TA SVOJ EPIGRAM.
Z NJIM NAŠO REVO SI DOKAZAL SAM.
DUH? STIHI? SIROMAŠNO IN OKORNO.
TO-OGENJ? NITI ISKRA! BOR-NO. BOR-NO.

J. Vidmar

ANTI-KRONIKA. Med igro ustrelil sošolca: »Kljub temu, da gre v tem primeru za nesrečo, ki bi bila lahko še hujša, saj je bilo v garderobi več dijakov, ne moremo mimo vprašanja, kaj so ukrenili vodstvo in vzgojne moči te šole ob dejstvu, da so med preiskavo že pred leti ugotovili, da imajo učenci orožje in da so večkrat grozili profesorjem in mojstrom v delavnicah ter da so pogosto nosili to orožje celo v šolo, saj je J.R. priznal, da je v šoli preprodal štiri pištole...« (Poročilo v Delu) — Vsaka primerjava s Teksasom je neprimerna.

Dva odlomka: »Mar mislim in snujem za Zgodovino, za Razvoj in Napredek, da bi nekje na koncu vseh časov razviti človek-bog osmisлил tudi moj ‚Doprinos‘, določil moje mesto in vlogo, razčistil moj Prav in Neprav ter mi takoj odmeril, kar mi pred Resnico gre? Se hočem mar Žrtvovati na oltarju Domovine, mi gre mar za Slovenstvo, za Narod, za Prihodnost, za Socializem, za Vero? Hočem mar s svojim delom potrjevati svoj globoki Humanizem, svojo neomajno Vero v Človeka? Ne in še enkrat ne. Še bi lahko našteval Motive, vendar ne vsak zase ne vsi skupaj ne bi prišli do kraja, ne bi dosegli pravega izvira človekovega mišljenja, snovanja in ustvarjanja danes, pa čeprav bi bile razlage pravilne. Vsi ti Ideali so se v našem času razkrili samo še kot prazni, mrtvi, toda še vedno nevarni idoli, obzorje zastirajoči leseni maliki, ki jih žro črvi. Moliti jih ni več mogoče in tudi ne preklinjati. Lahko jih le pazljivo in z vsem spoštovanjem konserviramo za muzej...« (Ivo Urbančič v Problemih)

»Gre namreč za vprašanje, ali je kulturo dandanes sploh še mogoče pojmovati na isti način, kot so jo pojmovali Prešeren, Levstik, Cankar, ki jim je bila to edina mogoča zavest v nekem svetu in s tem tudi edina mogoča participacija v našem družbeno-zgodovinskem gibanju. To se da popolnoma razvidno dokazati že s površno vsebinsko raziskavo njihovih literarnih del...« (Niko Grafenauer v Problemih) — Trditve, ki so resnično problematične.

Skrb za idejno čistost: »V Šiški vrtijo veliki ameriški spektakel, ki je zaslužil enajst Oskarjev Ben Hur. Film, ki ni videl škarij, traja menda štiri ure, pri nas nekaj manj kot dve uri in petinštirideset minut...« (Ljubljanski dnevnik) — Če bi bila cenzura pri vseh filmih tako čuječna, bi marsikateri izmed njih trajal 15 minut.

Po novem zakonu o izobraževanju: »O kritičnem finančnem stanju medobčinskega sklada za financiranje šol II. stopnje in dijaških domov sporoča mestni sindikalni svet naslednje: Od predvidenih sredstev za osnovno dejavnost teh šol v mesecu aprilu v znesku 2.770.000 N din je na razpolago le 67 % ali 1.016.000 N din. Občine so namreč izpolnile le 49 % obveznosti do sklada in mu dolgujejo za prvo tretjino leta 5.882.000 N din. Za kritje stroškov v aprilu bodo morali najeti kredit, na vsak način pa tudi primerno ukrepati, da v financiranju izobraževanja ne bi prišlo do hujših zastojev. Mestni sindikalni svet se zato zavzema, da bi prenesli pravice za urejanje drugostopenjskega šolstva na republiško skupščino. Hkrati pa tudi poziva vse delovne organizacije, naj podprejo dogovorjeni način financiranja in poravnajo svoje obveznosti do sklada...« (Ljubljanski dnevnik) — Prijateljsko pričevanje.

V velikem stilu: »Ni na burzi skandala, na žalost, nismo bili aut-sajderi. Neki kažu, da se Cannes još nije oporavio od šoka, što ga je doživio na primjemu poslije projekcije našega filma Sakupljači perja. U lokalu je bilo oko tisuću uzvanika, uglednih gostiju, sineasta, kritičara, zvijezda... Još prepričavanju, da na Azurnoj obali nije bilo tako spektakularne pijanke, na kojoj su svirali novosadski Cigani, točio se šampanjac in čačanka, služila se jela, koja je pripremio poseban kuhar iz Beograda... Što se tiče ceha te noći (od 45 milijona dinara), pretpostavlja se da ga plaća producent Sakupljača perja Avala film iz Beograda. To je, naravno njezina stvar — kao i deficit u poslovanju...« (Vjesnik u srijedu) — Ne glede na deficit filmskih podjetij in kulture sploh smo baje sredi najhujše bitke za družbeno in gospodarsko reformo.

Tema humanizma: »Ko je predsinočnjim zmanjkalo električne energije, so obležali v temi na ljubljanski kirurgiji trije pacienti med operacijo. Klinika je sicer intervenirala pri ljubljanski elektrarni, vendar zaman. Okvara na agregatu je bila takšna, da je onemogočila proizvodnjo elektrike dobro uro... Zapisali smo: ljubljanska kirurgija nima lastnega agregata. (Agregat ima Agrokombinat Emona za rejo piščancev.) Takšen agregat velja nekaj deset milijonov starih dinarjev. Toda — ljubljanska kirurgija nima teh nekaj deset milijonov. Ljubljanska kirurgija dobesedno paberkuje okoli podjetij za denarno pomoč. Za nakup potrebnega agregata...« (Ljubljanski dnevnik) — Zanimiv podatek za spričevalo o naši človeški solidarnosti, še posebno spričo Emoninih piščancev in uvoženih mercedesov.

Smotrna založniška politika: Založba A — Knjiga o žuželkah, založba B — Leksikon o žuželkah; Založba A — Slikarji, Založba B — Likovna umetnost, Založba A — Kuharska knjiga, Založba B — Kuharske bukve — itd. brez sodobnega slovenskega pisatelja.

Stvar je resna:

6	4	66
6	4	66
6	4	66 (se ponovi še petkrat)

(Poezija v Tribuni)

Stvar je resnejša:

7	5	77
7	5	77
7	5	77 (se ponovi še šestkrat)

Spesnil Antikronist

PISMO UREDNIKU

Tovariš urednik,

kako obupno izgubljen je ves trud v obrambo krivih — ne samo »pomanjkljivih« in torej popravljivih — spominov R. Golouha, izpričujejo sredstva, po kakršnih mora s stvarno kritiko prizadeti pisec segati, da bi napravil vtis nekakšne »obrambe«: Kar po vrsti izkriolja ali zavija moje besede in zamegljuje zastavljena vprašanja, kolikor se mimo tega ne zateka k argumentom ad hominem s področja »stilistike«, kakor da bi mogla katera koli slabost mojega sloga kaj pomagati do veljave njegovim tako katastrofalno zavoženim psevdospominom. Naj vendarle opozorim na pravo naravo njegovih psevdopolemičnih prijemov, čeprav so jo najbrže prepoznali prav vsi bralci tudi pri le bežnem branju njegovega hrupnega poskusa obrambe.

Naj začnem pri pripisu, ki se deloma razlikuje od poglavitnega dela njegovega pisanja, ker posveča pozornost nekim zgodovinskim vprašanjem.

Drugje razpravljam ali bom še razpravljaj o obeh velikih vprašanjih, ki sta v središču tega pripisa: o — nad sleherni doom izkazani — krindi šestojanuarske diktature tudi glede hrvaškega separatizma in o političnem pomenu narodnjaškega ukrepanja v prid pospešeni italijanski zasedbi Trsta jeseni 1918.

Ne da bi tu segel kaj na področje tistih »objektivnih zgodovinskih dejstev«, iz katerih izoaja Golouh »nerealnost« Tumove zamisli o revolucionarnem nastopu italijansko-slovenskega delavstva v Trstu proti italijanskemu in slovenskemu meščanstvu in njihovim načrtom glede Trsta leta 1918, se hočem dotakniti le najnovejše Golouhove formulacije starega bosega očitanja Tumi, češ da je bil vloga potovanja s torpedovko v Benetke krivo prikazal. Zdaj je to očitaje izrazil takole: »Zamerim mu (Tumi) še danes, da je v trenutku osebne užaljenosti raztrosil v svet, da so tržaški slovenski nacionalni krogi šli v Benetke, da bi .pospešili«, kot piše Kermavner, zasedbo Trsta po italijanskih četah.« Niti Tuma niti kdor koli na svetu ni nikdar »očital« tržaškim narodnjakom, »da bi si želeli čimprej v meje Italije«, in vendar je to — sit venia verbo! — bedarijo o takšnem očitaniu vnesel črno na belo v svoje razpravljanje Golouh zato, da bi zameglil zadevo! Niti Tumi niti komur koli drugemu tudi ni bilo treba, da bi kar koli »raztrosili v svet« o pospešitvi italijanske zasedbe Trsta s potovanjem torpedovke v Benetke, ker so tisti, ki so to potovanje priredili, sami razglasili svetu, po kakšno pomoč so šli, in je tudi ves svet